

‘We willen de effecten van onderzoek vastpakken’

Het liefst heeft LNV precies inzicht in wat het effect is van ontwikkelde kennis. Wat doet de gebruiker ermee en hoe werkt die kennis door in de praktijk? Maar dit blijkt soms lastig te achterhalen. Een goede methode van monitoring en evaluatie is gewenst, vinden Wim de Haas en Jan van Vliet van de Directie Kennis van LNV.

Voor de omslag van de land- en tuinbouw naar een meer duurzame sector is nieuwe kennis nodig. Ook beleidsdirecties hebben behoefte aan nieuwe kennis om goede beleidskeuzes te kunnen maken. Om beide redenen steekt het ministerie LNV veel geld in kennisontwikkeling. Maar hoe weet je of de ontwikkelde kennis de doelgroep bereikt en of die er vervolgens ook wat mee doet? Dat lukt alleen met een goede monitoring en evaluatie, is de overtuiging van Wim de Haas en Jan van Vliet van de Directie Kennis van LNV.

Als lid van het managementteam van Directie Kennis heeft De Haas onder andere de taak de benutting van kennis te verhogen. Dat het ministerie kennisbenutting belangrijk vindt, blijkt onder andere uit de jaarlijkse begroting. Hierin is een kennisbenuttingstabel te

vinden die aangeeft hoe tevreden opdrachtgevers zijn met de ontwikkelde kennis. Deze meting wordt door een extern bureau uitgevoerd via een enquête aan de opdrachtgevers. De Haas is blij met de jaarlijkse tabel, maar die zegt nog niet genoeg, vindt hij. ‘Ook dit jaar is weer gekort op het kennisbudget. Kennelijk maken we nog niet genoeg duidelijk hoe belangrijk de effecten van de ontwikkelde kennis zijn. We moeten die effecten beter vast kunnen pakken.’ Van Vliet vult aan: ‘We willen weten of de gebruikers de kennis gebruiken om vernieuwingen te realiseren.’

>> Goede methodiek gezocht

De vraag is echter hoe je de benutting van kennis het beste kan meten. Dit is nog niet zo makkelijk. Soms werkt de kennis pas na

Wim de Haas: 'Als bekend is dat resultaten drie tot vijf jaar op zich laten wachten, beoordelen we niet na twee jaar'.

drie jaar door of hij werkt door in een ander circuit. Zeker bij de systeeminnovatieprogramma's is meten van het effect gecompliceerd. Het gaat er niet alleen om of mensen de kennis toepassen maar ook of ze bijvoorbeeld geleerd hebben vernieuwingen sneller op te pakken of meer geneigd zijn samen te werken met allerlei stakeholders. Hoe moeilijk het ook kan zijn om met één monitorings- en evaluatiemethodiek effecten te meten, LNV is vast van plan een goede methodiek te zoeken. Dit jaar wil het ministerie er een kiezen, waarmee alle grote onderzoekslijnen op dezelfde manier beoordeeld worden. De centrale vraag waarop de methodiek een antwoord moet kunnen geven is: draagt de ontwikkelde kennis echt bij aan de beantwoording van een maatschappelijke vraag, zoals een groene leefomgeving of een groenere economie? Deze zomer organiseert LNV een conferentie over dit thema om samen met onderzoeksorganisaties verschillende onderzoeksmethodieken te vergelijken. Ook methodes waar de systeeminnovatieprogramma's gebruik van maken kunnen hier aan bod komen. 'Misschien zijn die goed genoeg, misschien is er ergens anders een nog betere. Dat willen we uitzoeken', legt De Haas uit.

Hij beseft dat de uitkomst van zo'n methodiek nooit het enige criterium kan zijn of een onderzoekslijn door mag gaan of niet.

Soms duurt het effect van een onderzoek nu eenmaal lang. 'Natuurlijk houden we rekening met de tijdslijn. Als bekend is dat resultaten drie tot vijf jaar op zich laten wachten, beoordelen we niet na twee jaar. Misschien is het een onmogelijke vraag om één methodiek voor al het onderzoek te gebruiken. Daarom willen graag samenwerken met de Nederlandse organisatie van Publieke Onderzoeksfinanciering (NPO), omdat wij niet de enige zijn met publieke onderzoeksfinanciering. We gaan zeker niet over een nacht ijs.'

>> Tussentijds bijstellen

Naast de evaluatie van de grote onderzoekslijnen, blijft het noodzakelijk dat LNV ook de projecten zelf op voortgang kan beoordelen. Daarvoor zijn bijvoorbeeld de tussen- en voortgangsrapportages. Daarnaast moeten monitoring en evaluatie ingebed zijn in ieder project, aldus Van Vliet. 'We moeten toch weten wat de politieke en maatschappelijke impact van kennis is geweest of naar verwachting zal zijn. Dat is niet alleen van belang voor ons, maar ook voor de onderzoekers zelf. Zij leren hiervan om opzet en uitvoering van nieuw of lopend onderzoek te verbeteren. Bovendien is de evaluatie nodig om tussentijds bij te kunnen stellen, zeker als projecten lang lopen.'

Jan van Vliet: 'We willen weten of de gebruikers de kennis benutten om vernieuwingen te realiseren'.